

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

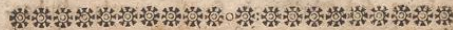
VI. De Usu sacræ Scripturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

rebus scitu necessarijs claram esse post Ecclesie interpretationem, non procul a veritate abessent; at vero remota Ecclesie declaratione, quam ipsi non curant, a veritate deviant. Nam Inprimis ex sola Scriptura scire non possumus, quinam libri sint Canonici; item quinam Articuli fidei omnibus necessarij sint credendi. Deinde etiam in illis articulis, quos ipsimet Adversarij pro necessarijs agnoscunt, magna est obscuritas, & quod uno loco clare dictum videtur, in alijs obscuratur. Nunquid elara sunt hæc verba Matth. 26. v. 26. *Hoc est Corpus meum*, & realem Christi præsentiam aperte indicant, sed alibi obnubilantur Joan. 6. v. 36. *caro non prod. est quidquam.* Joan. 12. v. 8. *me autem non semper habebitis.* Unde ipsi etiam Sectarij acerrime inter se digladiantur, Lutheranis veram realem Christi præsentiam in Eucharistia asserentibus; Calvinistis eandem negantibus. Similiter Justificatio hominis alibi soli fidei adscribi videtur ad Rom. 3. v. 28. *Arbitramur justificari hominem per fidem sine operibus legis*; alibi verò etiam opera requiruntur ad Rom. 2. v. 13. *factores legis justificabuntur.* Joan. 2. v. 29. *qui facit justitiam, justus est.* Ergo nec in articulis fidei scitu necessarijs scriptura secundum se spectata est clara. Er unde quis novit, se regnitum, & Ecclesiam suam esse Regnitorum? quo lumine? quâ gratiâ Spiritus Sancti? quâ necessariâ ipsi suisque confortibus præcæteris illud lumen sit collatum? Et quid si alius ex alia Secta idem lumen tibi neget, & sibi collatum assermet, quo argumento illum refelles? an non mera hæc sunt Enthusiatarum somnia?

XXIX. Respon. ad probationem, vel ex isto adducto loco apparere, Sac. Scripturam obscuram esse, dum illum minimè capiunt Adversarij. Nam ut videre est apud Cornelium à Lapide, Tirinum & alios Interpretes, agit hic loci Apostolus contra Judæos Legi assuetos, sic quasi eos alloquens: ne dicatis ó Judæi ad certitudinem fidei & justificationis opus esse præsentem Christo, ut eum videamus, ejusque aspectu fanemur, & justificemur, ita ut vel è caelis, vel ex inferis revocatus sit, hoc inquam, non arbitremini à vobis postulari; quippe vicinus & facilis jam est justificationis modus, ac prope nos est verbum (justitiæ & salutis) scilicet si corde vestro in Christum mortuum ac resuscitatum licet absentem credatis, atque ore eundem profiteamini; & hunc Christum vobis annunciamus. Iste sensus uti clarus & certus est, ita minimè favet Adversarijs, sed nobis, dum constat, ab illis non intelligi, adeoque ipsidem esse obscurum. Claudat Controversiam hanc, & os Novatoribus atque affectis suis Lutherus duobus diebus ante mortem suam, referente Aurifabro in mensalibus Lutheri cap. 1. ita farus: *Scripturas s. sciat se nemo degustasse satis, nisi centum annis cum prophetis, ut Elia, & Eliseo; Joanne Baptista, Christo, & Apostolis Ecclesias gubernavit.*

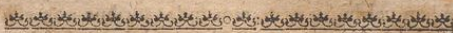
(IHS.)

CONTROVERSIA VI.

DE USU SACRÆ SCRIPTURÆ.

DUO sub hoc titulo comprehenduntur. Lectio privata Sac. Scripturæ in vulgaribus linguis Germanica, Gallica, Anglica &c. Et Reverentia SS. Litteris debita; prius horum maxime reprehendunt Sectarij & inde etiam S. Scripturas parùm à Catholicis æstimari arbitrantur; propter quod etiam posterius tractandum.

PARS PRIOR.

DOCTRINA CATHOLICORUM.

I. Doctrina prima. Non licet Biblia in vulgaribus linguis edi, vendi, legi sine facultate Episcoporum. Ita statutum in Indice Librorum prohibitorum; qui Concilio Tridentino subjungi solet. Reg. 4. quod interdictum per DD. certos a summo Pontifice ad id deputatos confectum, licet per se vim legis non habeat, tamen per approbationem pontificiam vim legis obtinuit; quia Pius IV. Clemens VIII. illud iudicium cum omnibus regulis suis approbarunt, & ab omnibus servari iusserunt; Ita autem se habet regula illa quarta: *Cum experientia manifestum sit, si Sacra Biblia vulgari lingua passim sine discrimine permittantur, plus inde ob hominum temeritatem detrimenti quàm utilitatis oriri, hac in parte iudicio Episcopi, aut Inquisitoris stetur, ut cum consilio Parochi vel Confessarij Bibliorum à Catholicis Auctoribus versorum lectionem in vulgari lingua eis concedere possint, quos intellexerunt ex huiusmodi lectione non damnum, sed fidei atq. pietatis augmentum capere posse; quam facultatem in scriptis habeant. Qui autem absque tali facultate ea legere seu habere presumpserint, nisi Biblijs prius Ordinario redditis, peccatorum remissionem percipere non possint.*

II. Porro non omnibus expedire legere Biblia, docet experientia. Refert Thomas Waldensis lib. 2. cap. 70. & 73. apud Wicleffistas ex licentia legendi Sac. Scripturam Mulieres ausas fuisse non absque Ordinariorum contemptu & risu publicè Biblia interpretari & concionari. Idem de Hussitis scribit Cochleus lib. 1. & 4. Historiæ Hussiticæ. Cum Waldenses circa Annum 1160. exurgentes S. Biblia in linguam Gallicam & ipse Wicleff in Anglicam transferrent, quales tumultus, Deum immortalem, in utroque regno fuerunt moti! Cum enim indocti & audaces non intelligant, quæ legunt, putent tamen se intelligere, & quod semel apprehendunt, non patiantur sibi eripi, facile in varios & perniciosos labuntur errores; unde sapientissimè factum est illud interdictum. Ostendit etiam Sanchez in Libros Regum fol. 82. Judæis totam scripturam vulgariter non esse permissam, sed aliquot libros prohibitos ante 30. annum ætatis, præsertim Canticum Canticorum; quid igitur mirum

gha.
er
ologia
mica
XI
94

mirum, si à Christianis similis cautela adhibeatur. Ne tamen istud scrupulos pariat, aliquot norandæ sunt limitationes seu exceptiones.

III. *Prima.* Nemini interdiktam esse lectionem Bibliorum in tribus primarijs linguis Hebraica, Græca & Latina; ut cum Bellarm. lib. 2. de verbo DEI cap. 16. & alijs notant Forerus in antiquo Papatu lib. 1. Q. 22. S. 2. v. 11. & Jacobus Gretscherus in defensione Bellarm. lib. 2. cap. 15. pag. 719. Nam cum hæ linguæ isto tempore nusquam sint vernaculæ, sed tantum doctis cognitæ, non tantum existit periculum ex earum lectione; quia docti tanquam prudentiores visâ difficultate obscuriorum tententiarum solent intellectum cohibere, nec temerè & præcipitanter judicare.

Secunda. Hæreticis de fide dubitantibus, aut fidem vel hujus veritatem indagantibus non esse prohibitam vulgarem Bibliorum lectionem. Nam Ecclesiæ mens non fuit, eos hoc interdiktio completi, ut conijcitur ex intentione Pontificum, qui hæc lege voluerunt animarum salutem prospicere, & nullo modo hæreticorum conversionem impedire; quippe qui non facilè converti possunt, nisi permittatur illis collatio fidei nostræ cum Scriptura, quam ipsi unicam fidei regulam arbitrantur.

IV. *Tertia.* Hodie in Germania & alijs Regionibus septentrionalibus omnibus permittitur lectio Bibliorum vernaculorum. Ita Paulus Layman in Theol. Moral. lib. 2. Tract. 1. cap. 15. prope finem, & præter alios Nicolaus Serrarius in Prolog. Biblicis cap. 20. Q. 3. ubi ait: non puniri, qui in Germania nostra nullâ difertâ petità facultate Biblia vulgata & vernacula Eggij aut Dierebergij (quibus adde Moguntiana recens edita) legunt. Ratio est, quia lectio hæc Bibliorum in his partibus planè est necessaria Catholicis in medio hæreticorum viventibus, ut iisdem assiduò biblicas sententias malè intellectas crepantibus occurrere possint. Versio autem Germanica Lutheri & aliorum hæreticorum prorsus interdiktæ est; imò etiam Latinæ versiones hæreticorum præsertim novi Testamenti, cujusmodi sunt Sebastiani Münsteri, & Oecolampadij, Tigurina, Leonis Judæ Varabli nomine inscripta, Castalionis Basileæ inscripta, Tremelij Genevæ edita &c. Nec habent Sæctarij, cur conquerantur, quod eorum Biblia prohibeamus; ipsimet enim causam dederunt, dum illa pluribus in locis imminuerunt, corruerunt, & falsis glossis perverterunt, atque ita verificatum est verus illud dictum: mali mores faciunt bonas leges.

V. Sed unde constat, licere Catholicis in partibus septentrionalibus legere Biblia in lingua vernacula edita? Respondent aliqui, constare ex tacito permisso Episcoporum; cum enim isti videant, hujusmodi Biblia in omnium manibus versari, & non contradicant, nec puniant, censentur tacitè indulgere. Sed contra hoc est, quod in Indice Librorum prohibitorum videatur Episcopis ablata facultas hujus concessionis; nam in observatione circa quartam regulam sic dicitur: *Advertendum, nullam de novo tribui facultatem Episcopis, concedendi licentiam legendi aut retinendi Biblia vulgari lingua edita, cum hæctenus mandato & usu Sacerdotum Romanæ & universalis inquisitionis sublata eis fuerit facultas concedendi hujusmodi licentiam, quod inviolatè servandum.* Hinc Layman loc. cit. alijque DD.

consent, Indicem Librorum prohibitorum cum suis regulis non esse receptum in septentrione, ideoque non obligare. Verum hoc etiam difficultate non caret & gravius Romæ accipitur. Quare ut cautius & melius procedamus. Dicendum, etiam Summum Pontificem tacitè concessisse, quandoquidem Nuntij Apostolici passim per Germaniam sparsi & alicubi Residentes, ut Viennæ in Austria, Colonæ in Inferiori Germania, Lucernæ in Helvetia, utique viderunt Consuetum usum vulgarium Bibliorum & Romam perscripserunt, unde nulla nova prohibitio venit, sed dissimulatum fuit, quod est loco tacitæ confessionis; etenim hoc modo leges etiam receptæ in desuetudinem abeunt, suamque obligandi vim perdunt. Responso hæc vel inde displicere non potest, quod simul & consuetudinem receptam, & auctoritatem Indicis salvam seruet, ideoque illâ aliquando usus sum ad similem magni momenti difficultatem solvendam, ubi etiam alios Auctores pro eadem adduxi. Hinc rejiciuntur vanissimæ objectiunculæ Dannhavveri, quæ videri possunt apud DD. à Walenburch Tom. 1. fol. 383.

VI. *Doctrina secunda.* Sacræ Scripturæ tanquam Verbo DEI debetur magna reverentia. Patet per se; Nam si litteras Pontificum Imperatorum Regum ac Principum magna cum veneratione accipimus, ori admovendo, vel etiam capiti imponendo, quid honoris non debemus ipsis DEI Libris ad nos missis? Hinc Ecclesia in Missis solennibus Evangelium osculatur, & thus adolet. Olim in Concilio Liber Evangeliorum in sublimi Throno ponebatur, Christum ipsum representans, sicuti in Concilio Chalcedonensi præsertim Marciano Imperatore factum testatur Card. Baron. Tom. 6. Anno Christi 451. S. August. æquiparat Sacram Scripturam venerabilis Sacramento Eucharistiæ, ut refertur in jure Canonico Capitul. 94. causa 1. Q. 1. Primi Christiani maluerunt mori, quam Sacra Biblia Gentibus dare comburenda, ut ostendit Baron. in Martyrologio 2. Januari. Etiamnum hodie in Domibus Religiosis Lector mensæ semper primò legit Sac. Scripturam stando & detecto Capite, quod non facit in lectione aliorum librorum.

VII. *Doctrina tertia.* Huic reverentiæ Verbo DEI debitæ potissimum tres abusus repugnant. 1. cum verba & sententiæ Sac. Scripturæ ad magicas superstitiones adhibentur; & de his non est dubium, quin ex genere suo sint mortales. 2. Cum applicentur Sacræ Scripturæ ad sortilegium, Biblijs casu apertis rimando futurorum eventus ex occurrentibus sententijs; quod licet olim valde fuerit consuetum, ut testatur Baron. Anno Christi 1052. tamen à graviore peccato excusari non potest, nisi per specialem instinctum fiat, quia alias continet manifestam Dei tentationem, petendo extraordinarias revelationes, & quidem ex præscripto nostro. Videri potest Suarez. Tom. 1. de Relig. lib. 2. cap. 12. 3. Cum ad Jocos scurriles & impuros sermones usurpantur, quod valde reprehendit Trident. Sess. 4. de usu Sacrorum Librorum; si tamen joci non scurriles & impuri sint, sed honesti, quantumvis leviusculi, putarem talem usum Sacræ Scripturæ non esse mortalem, quia non est magna irreverentia. Sed de his Theol. Morales.

PARS POSTERIOR

ERRORES HAERETI-
CORUM.

VIII. **E**rror primus est. Lectionem Bibliorum in quacunque lingua hominibus esse concessam; imò & præceptam. Ita Lutherani apud Gerhard. lib. 2. Part. 1. fol. 246. Et ex Calvinianis Pet. Molinaeus à fol. 223. Amelius Tom. 1. à fol. 25. Et cæteri Sectarij hujus temporis omnes, qui velut pro aris & focis contendunt, Laicos à Scripturæ lectione etiã in vernaculâ linguâ non esse arcendos, sed etiã invitandos. Addunt calumniam, quasi interdictum hoc Concilij Trid. factum fuisset ex metu, ne per lectionem Sacram Scripturarum errores Pontificij deprehenderentur. *Ingenus est Papa tyrannus*, inquit Meno Haenecken in suo Irenico fol. 20. *Lectioem Bibliorum prohiberi Laicis, ne ex illa consolationem hauriant, agnoscendo DEI bonitatem ipsi oblatam, sed in terrificis tenebris sedere debeant.*

IX. Inprimis pro hac suâ perversâ persuasione afferunt varia Testimonia Sac. Scripturæ. 1. habetur Deuteron. 17. v. 18. & Josue 1. v. 8. ubi præcipitur Regibus & Principibus, ut habeant & legant Librum Legis. 2. habetur Isaia 34. v. 16. *Requirite diligenter in lege Domini, & legite.* 3. habetur Joan. 5. v. 39. ubi Christus Judæos ad Scripturam ablegat: *Scrutamini Scripturas.* 4. habetur Actorum 17. v. 11. ubi laudantur Beröenses, quod *quotidie scrutati sunt Scripturas.* Deinde afferunt aliquorum PP. dicta. S. Chrysof. Hom. 9. in Epist. ad Thessal. ubi sic loquitur: *audite, obsecro seculares, comparate vobis Biblia, audite quicunque & uxori ac liberis præstis, quomodo vobis mandat Apostolus legere Scripturas.* Similia habet Hom. 3. de Lazaro & alibi. Item Origenes Hom. 2. in Exod. Hieron. in Epistolis ad Saluinam, ad Furiam, ad Latam, ad Demetriadem & in Epitaphio Fabiolæ. August. lib. 6. Confess. lib. 5. Gregorius Nazian. in Epitaphio Gorgoniae &c. unde sic arguunt. Quidquid antiqui Patres consulerunt, non est ab Ecclesia prohibendum, sed antiqui PP. consulerunt Lectionem Scripturæ etiã mulieribus. Ergo non fuit prohibenda. Demum sic discurrunt. Litteræ ad omnes Scripturæ, & Testamentum pro omnibus factum ab omnibus est legendum, quorum interest, ne ab alijs decipiantur. Sed Scriptura est quasi Dei Epistola ad omnes Scripta, & testamentum pro omnibus factum. Ergo omnibus legenda.

X. Confirmant. In aliquibus locis Catholicis omnis generis impuri libri impunè leguntur, solum Sacra Dei Biblia prohibentur. Ita nominatim Molinaeus fol. 225.

XI. Contra errorem hunc jam supra dictum fuit, non interdicti Bibliorum lectionem in Hebraica, Græca, & Latina lingua, imò nec in vernaculâ doctis & prudentibus, sed simplicibus solum & indoctis, qui testificante S. Petro Epist. 2. c. 3. v. 6. *Scripturam Sacram depravant ad suam ipsorum perditionem*; Unde laudantur Constantinus Magnus, Carolus Magnus, Alexius Comnenus Imperator. Scephanus, Alphonsus, Philippus III. Reges in Ungaria, Aragonia, Hispania & alij sapientissimi viri, quod diligenter frequenterque legerint Sac. Scripturam; si autem metus a-

puud Pontificem esset, ne ejus errores deprehenderentur, potius his Sapientibus, quam simplicibus prohibitio fieret, cum facilius isti Sapientissimi homines notare errores possent.

XII. Respon. 1. Ad Testimonia Sac. Script. ex his nihil evinci. Non ex Deuteron. 17. & Josue 1. Tum quia hoc mandatum non spectat ad Christianos. Tum quia ex Lege Moysis mala est argumentatio ad totam Scripturam. Tum quia Reges isti & Principes sunt sapientes & docti. Non ex Isaia. Quia ibidem loquitur Propheta non de tota Scriptura, sed tantum de suis Prophetijs, ut ex Hieronymo & alijs notat Tirinus. Non ex Ioanne. Tum quia tam græcum verbum *ιστοῦρες*, quam latinum scrutamini & pro indicativo & pro imperativo modo intelligi potest. Tum quia loquitur Christus non omnibus, neque idiotis, sed solum scribis & peritis Legis. Non ex Actis. Quia inde non sequitur, liberum esse cuius etiã Laico & Idiotæ de scripturis iudicium. Nam Beröenses erant nobiliores ex Judæis Theffalonice commorantibus; nobiliores, inquam, non solum profapia, sed & indole; & generositate, ut Chrysofomus, Oecumenius & alij; unde promptiores se exhibuerunt ad capessendam Doctrinam Evangelij scrutantes Scripturas, si hæc, quæ à Paulo ex Scriptura afferbantur, ita se haberent. Ex hisigitur alijsque Scripturæ locis clarè apparet; ostendi non posse in Scriptura præceptum legendi Biblia tota vulgariter impressa.

XIII. Respon. 2. Ad Parrum dicta, quando PP. hæc scripserunt, longè alium fuisse rerum statum, & conditionem. Nam 1. tunc lingua græca & latina fuit vulgaris, ut non opus esset vernaculâ. 2. illi PP. nondum experti fuerunt pericula plebis ex lectione Sac. Scripturæ, quæ nunc in occasionem hæresum emerferunt. 3. nullum adhuc exierat Ecclesiæ interdictum. 4. homines erant aliter constituti & firmiores in fide, quam his ultimis temporibus. Quod si omnes Laici forent, sicut fuerunt Paula Romana, Fabiola, & aliæ femine; quibus S. Hieronymus lectionem Scripturæ suasit, aut propter hanc laudavit, libenter etiã hodie scriptura S. legenda omnibus in vernaculâ linguâ permitteretur, nunc autem, ut sapientissimè ait Gregorius, in vulgo non requiritur scientia, sed bona vita. Nam quod uno tempore prodest, non semper prodest; bona est medicina & juvat ægrotos, bene valentibus nocere potest; vinum suo tempore lactificat cor hominis, aliquibus infirmis est venenum, & mortem affert juxta illud antiqui Poetæ.

*Temporibus medicina valet; data tempore profunt,
Et data non apto tempore vana nocent.*

XIV. Respon. 3. Si omnes possent legere & intelligere, concedi Majorem: Secus negari. Sed Scripturam multi non possunt legere, multò minus intelligere, ut ex dictis constat; quare magis decet, ut alijs doctioribus fidant. Hinc aurea verba S. August. Lib. contra Epist. fundamenti c. 4. *Turbam non intelligendi vivacitas, sed credendi simplicitas tutissimam facit.*

XV. Ad confirmationem dicimus, hanc aperti mendacii convinci ab Indice Librorum prohibitorum, ubi regulâ 7. expressis verbis omnes impuri libri prohibentur, ne bonos mores corrumpant, cum non solum ad fidem, sed etiã ad vitam

vitam & bonos mores attendi oporteat. Videri potest Forer in antiquo Papatu Part. 1. à fol. 683.

XVI. *Error secundus est.* Sacram Scripturam à Romanis vilipendi, tanquam matricem litigij in-honoratam, sub scamno negligi, tractati velut nasum cereum, regulam plumbeam, illius loco in omnibus Academijs & Cathedris doceri Platonem & Aristotelem, subtiles distinctiones Magistrum sententiarum, Seraphici Doctoris Aquinatis, & obscuri Scoti (ut nomen hujus sonat) sermones Discipuli, quorum titulus: dormi secure, & hujusmodi humanas inventiones, imò Sacræ Scripturæ falsa affingi v. g. Purgatorium, Indulgentias, Invocationem Sanctorum &c. Ita passim hæretici non solum scribunt in libris, sed etiam in pulpitis ac plateis clamitant, atque imperitæ plebi instillant absque alia ratione & probatione, solum ut Romanam Ecclesiam & Doctrinam apud suos faciant exofam.

XVII. Contra Errorem istum & apertissimam calumniam. Inprimis sunt Biblia Sacra maximis sumptibus antè tempora Lutheri in lucem edita cum glossis, Commentarijs, Concord. &c. Item ordinariæ Lectiões S. Scripturæ in Breviario, seu Horis Canonicis & Gradus Theologici, ac nominatim Baccalaureatus Biblici in Academijs. Deinde Magistri Sententiarum distinctiones nihil sunt aliud, quàm interpretatio Articulorum Fidei & Scripturæ Sacræ ex doctrina SS. Patrum. Summa S. Thomæ Aquinatis (quem nos non Seraphicum, sed Angelicum appellamus) est re ipsa methodicus Commentarius Sac. Scripturæ, dum S. Doctor omnia pro possibilitate in Sac. Scriptura fundat, & ad istam dirigit. Scotus (cujus nomen non obscurus, sed subtilis exponitur) pari modo nusquam Sac. Scripturam seposuit. Si Gerhardus, Amestius, Tobias Wagner, Meno Hanneken aliique Prædicantes atque istarum calumniarum fabri Catholicorum Scriptorum postillas ac homilias sacras (quæ ante Lutherum in magno numero fuerunt in lucem editæ ac impressæ) absque animi perturbatione imò perversione legisent, aut adhuc legerent, plus allegatæ ac declaratæ scripturæ in ijs reperirent, quàm in Concionibus Magistri sui Lutheri. Plato & Aristoteles jure meritissimo in Philosophia æstimantur, & habentur tanquam Magistri, atque ex eorum libris ea depromuntur, quæ ex lumine naturæ declarationi fidei seruire valent.

XVIII. Quare Lutherus Nos Romano-Catholicos non in Biblia tanquam librum ignotum ac sub scamno latentem vocavit; ut vanè spargunt hæretici, sed ad arma induenda adversus suam hæresin excitavit. Demum hæreticum convitium est, nos Catholicos Sacræ Fidei nostræ dogmata de Purgatorio, Indulgentijs, honorandis & invocandis Sanctis &c. Sacræ Scripturæ affingere. Nam hos fidei Articulos suum in Scripturis solidum habere fundamentum, abunde hætenus probaverunt Romani scriptores, idque nos suis locis faciemus. Nec aliud unquam Sectarij ostenderunt. Negare has veritates cum antiquis hæreticis poterunt: oppositum ex Sac. Scriptura, SS. Patribus, Concilijs & sanâ ratione probare nunquam valuerunt.

XIX. Restat quæstuncula; An Biblia ad Lutheranos à Catholicis venerint? Nolunt hodie admittere Sectarij, ut videre est in non-Catholico Papatu Jacobi Hailbrunner, ubi fol. 525. sic scri-

bit: Nos habemus Biblia non à Papis Romanæ Ecclesie, sed ab ipso Deo &c. Sed rudem discipulum corrigi ipsemet Magister Lutherus Tom. 4. Jen. p. 320. Et Tom. 6. Jen. p. 92. hisce Verbis: Nos fatemur, quod sub Papatu multum Boni Christiani, imò omne Bonum Christianum sit, & unde pervenit ad nos; nempe veram Scripturam, verum Baptisimum &c. fatemur esse in Papatu. Ecce quod discipuli negant, aperte affirmat Magister. Si ergo nostra sint Biblia, & in Ecclesia nostra Romano-Catholica ab Apostolis relicta fuerunt tanquam pretiosum Depositum; nobilis Possessio, dives Hæreditas. Vos Lutherani & quivis alij Sectarij non habetis eadem Biblia, nisi furtim à votifrago Apostata Luthero exportata: nisi sacrilegè corrupta & vitata ab eod. Lutero Patre vestro: nisi impiè usurpata contra genuinum sensum; quem Spiritus Sanctus primitus intendit, ac semper hætenus retinuit; retinetque Sancta Romana, Catholica, & Apostolica Ecclesia. Videri possunt DD. à Walenburch Tom. 1. pag. 877. ubi ex Tertulliano fuse ostendunt, possessionem Sac. Scripturarum Catholicis competere. Nos brevitati consulimus.

CHRISTUS.

IN hac nobilissima Materia SS. Patres olim plurimum atq; utilissime laborarunt contra Samosethenos, Arianos, Nestorianos, Eutybianos, & alios veteres hæreticos, eorum errores solidissime refellendo & rejiciendo. Hodie cum Sectarij, in nostris saltem partibus, à Catholicis in plerisque parum dissideant; istis breviter expeditis, ea solum exactius tractabimus; in quibus idem à Catholica Ecclesia doctrina discedunt, suis quaque Controversijs complectendo.

CONTROVERSIÆ VII.

AN CHRISTUS SIT VÉRUS DEUS.

IN hac Consideratione copiosi sunt Theologi Scholastici cum S. Thoma in 1. & 3. Parte. ex quibus nos nonnulla libabimus & oppositos errores refutabimus. Nomen DEI intelligitur Ens, quo majus meliusque excogitari non potest, adeoque illimitatæ perfectionis, primum, à se ipso existens, à quo quidquid præterea existit, dependet non solum, ut à causâ Efficiente; sed etiam ut à Fine. Nomen verò Christi est græca vox, idemque quod *Unctus*, & secundum etymologiam non est nomen proprium, sed appellativum, quod pluribus convenit, præsertim Regibus & Prophetis, qui juxta ritum veteris testamenti inungebantur. At Jesus, de quo hic agimus, per antonomasiam vocatur Christus, Hebraicè Messias, quia non tantum extrinseco oleo, sed internâ abundantissima gratiâ, imò ipsâ Divinitate inunctus, & sanctificatus fuit.